

УДК 343.123.12

Лук'янчиков Є. Д.

*доктор юридичних наук, професор,
кафедра інформаційного права та права інтелектуальної власності
(Національний технічний університет України «КПІ»)*

Лук'янчиков Б. Є.

*кандидат юридичних наук, доцент,
кафедра криміналістики та судової медицини
(Національна академія внутрішніх справ)*

ВИЗНАЧЕННЯ ТА СИСТЕМА НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

Постановка проблеми: Багаторічні пошуки адекватних засобів протидії організованій та корумпованій злочинності, вивчення позитивного світового досвіду виявлення та викриття замаскованих небезпечних злочинів сприяли законодавчому закріпленню нових засобів формування доказів у кримінальному провадженні. Закріплення у КПК України нового процесуального інституту негласних слідчих (розшукових) є суттєвою новацією. Незважаючи на спробу законодавчого визначення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій, вони не розкривають їх основні визначальні ознаки. Це породжує неоднозначні підходи науковців і практиків до їх розуміння, створює певні складнощі в процесі застосування. Поглиблене дослідження інституту негласних

© Лук'янчиков Є. Д., Лук'янчиков Б. Є., 2014

© Національний університет «Острозька академія», 2014

- Визначення та система негласних слідчих (розшукових) дій / Є. Д. Лук'янчиков, Б. Є. Лук'янчиков // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2014. – № 1(9) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2014/n1/14lydsrd.pdf>.

слідчих (розшукових) дій, як засобів пізнавальної діяльності з розкриття кримінальних правопорушень потребує розроблення їх визначення та систематизації, що обумовлює актуальність розглядуваних питань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Інститут негласних слідчих (розшукових) дій як засобів пізнавальної діяльності з розслідування злочинів привернув увагу таких науковців, як: В. Д. Берназ, С. О. Гриненко, О. М. Дроздов, В. А. Колесник, С. С. Кудінов, Д. Й. Никифорчук, Д. П. Письменний, М. А. Погорецький, В. М. Тертишник, Р. М. Шехавцов, М. Є. Шумило та ін. Ними висвітлюється поняття, правова природа, система негласних слідчих (розшукових) дій та їх співвідношення з оперативно-розшуковими заходами. Проте низка питань залишається не вирішеними, потребує додаткового дослідження та обґрунтування.

Мета дослідження полягає в аналізі проблемних питань, що постали після прийняття нового Кримінального процесуального кодексу України, щодо поняття негласних слідчих (розшукових) дій та їх систематизації.

Основні результати дослідження. Основним засобом формування доказів у кримінальному провадженні є слідчі (розшукові) дії. Навколо визначення їх поняття в науковій літературі висловлюються різні думки. Тривалий час це пояснювалося відсутністю цього визначення в нормах КПК України. Заповнити дану прогалину спробували науковці. Під слідчими діями пропонують розуміти передбачену кримінально-процесуальним законом і забезпечену державним примусом сукупність операцій і прийомів, котрі здійснюються при розслідуванні злочинів для виявлення, фіксації та перевірки фактичних даних, які мають значення доказів у кримінальній справі [1, с. 3-11]. Кожна слідча дія може розглядатися як специфічна сукупність пізнавальних прийомів виявлення

▪ Визначення та система негласних слідчих (розшукових) дій / Є. Д. Лук'янчиков, Б. Є. Лук'янчиков // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2014. – № 1(9) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2014/n1/14lydsrd.pdf>.

та відображення доказової інформації певного виду. Формулюючи поняття слідчих дій, А. Я. Дубинський наголошує на тому, що вони здійснюються відповідно до визначених процедурних вимог [2, с. 46-47]. Окремі автори ототожнюють поняття процесуальних і слідчих дій, а інколи їх міркування мають суперечливий характер. Так, М. І. Бажанов формулюючи визначення слідчих дій вірно, на нашу думку, відносить до них ті, які проводяться в кримінальному провадженні з метою збирання та закріплення доказів, але до запропонованого переліку включає притягнення особи як обвинуваченого, обрання запобіжного заходу, визнання особи потерпілим, цивільним позивачем, притягнення особи як цивільного відповідача. Зазначені дії, без сумніву, належать до процесуальних, але мета їх застосування відрізняється від мети слідчих дій [3, с. 202-203].

Отже, з широкого кола кримінально-процесуальних дій, які слідчий використовує в процесі розслідування як інструментарій пізнавальної діяльності, виділяють ту їх частину, яка має пошуково-пізнавальний характер і спрямована на збирання і дослідження фактичних даних про обставини злочину, що підлягають доказуванню у кримінальному провадженні.

Певні кроки на шляху врегулювання даного питання зроблено у новому КПК України. Під слідчими (розшуковими) діями розуміють ті, що спрямовані на отримання (збирання) доказів або перевірку вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні (ст. 223 КПК). Різновидом зазначених дій є негласні слідчі (розшукові) дії, відомості про факт та методи проведення яких не підлягають розголошенню, за визначеними законом випадками (ст. 246 КПК).

▪ Визначення та система негласних слідчих (розшукових) дій / Є. Д. Лук'янчиков, Б. Є. Лук'янчиков // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2014. – № 1(9) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2014/n1/14lydsrd.pdf>.

Отже у цьому визначенні звертається увага на їх спрямованість – отримання (збирання) нових доказів або перевірку вже отриманих доказів. За межами визначення лишаються інші визначальні ознаки, за якими процесуальна дія може бути віднесена до слідчих. На дану обставину звертають увагу науковці та зазначають, що слідчі дії характеризуються певними ознаками, які дозволяють відмежувати їх від інших процесуальних дій: а) мають пізнавальну спрямованість на отримання, фіксацію або перевірку доказів; б) істотно зачіпають права та законні інтереси осіб, а тому деякі із них потребують погодження з прокурором або отримання дозволу слідчого судді; в) порядок проведення закріплений у кримінальному процесуальному законі; г) в необхідних випадках забезпечуються державним примусом [4, с. 365]. Для негласних слідчих (розшукових) дій, окрім наведених, визначальною ознакою є їх неочевидність, скритність (прихованість) від осіб, які в них не беруть участь, у тому числі й від співробітників слідчих і оперативних підрозділів, але передусім від об'єктів, відносно яких вони проводяться [5, с. 7].

Піклуючись про забезпечення прав та законних інтересів особи у кримінальному провадженні, законодавець допускає можливість застосування негласних слідчих (розшукових) дій щодо тяжких та особливо тяжких злочинів, якщо відомості про них та особу, яка їх вчинила, неможливо отримати в інший спосіб (ч. 2 ст. 246 КПК). У наведеному у цій частині переліку слідчих (розшукових) дій не вказується на зняття інформації з електронних інформаційних систем (ч. 2 ст. 264 КПК) та установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу (ст. 268 КПК). У зв'язку із цим можна дійти висновку про можливість їх

▪ Визначення та система негласних слідчих (розшукових) дій / Є. Д. Лук'янчиков, Б. Є. Лук'янчиков // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2014. – № 1(9) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2014/n1/14lydsrd.pdf>.

застосування щодо злочинів, які не відносяться до тяжких або особливо тяжких.

На підставі розглянутого слід зазначити, що негласні слідчі (розшукові) дії – це різновид слідчих (розшукових) дій, порядок проведення яких закріплений у процесуальному законі, мають пізнавальну спрямованість, істотно зачіпають права та законні інтереси осіб, в необхідних випадках забезпечуються державним примусом і проводяться приховано від осіб, які не беруть участь у конкретному кримінальному провадженні.

Проведення негласних слідчих (розшукових) дій допускається тільки у конкретному кримінальному провадженні. Переважна їх більшість проводиться з дозволу слідчого судді за клопотанням прокурора або слідчого, погодженого з прокурором. Виняток складає контроль за вчиненням злочину (ч. 4 ст. 246 та ч. 7 ст. 271 КПК) та виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації (ч. 2 ст. 272 КПК).

Зважаючи на ситуаційний характер розслідування законодавець передбачив можливість проведення негласних слідчих (розшукових) дій до постановлення ухвали слідчого судді. Такі випадки визначаються як виняткові невідкладні і пов'язані із врятуванням життя людей та запобіганням вчиненню тяжкого або особливо тяжкого злочину (ст. 250 КПК). Далі зазначається, негласна слідча (розшукова) дія може бути розпочата до постановлення ухвали слідчого судді у *випадках, передбачених цим Кодексом*, за рішенням слідчого, узгодженим з прокурором, або прокурором (виділено – нами). Постає питання про те, що слід розуміти під «випадками, передбаченими цим Кодексом». В коментарі до КПК ними вважають випадки, пов'язані з врятуванням життя людей,

▪ Визначення та система негласних слідчих (розшукових) дій / Є. Д. Лук'янчиков, Б. Є. Лук'янчиков // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2014. – № 1(9) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2014/n1/14lydsrd.pdf>.

запобіганням вчиненню тяжкого та особливо тяжкого злочину ... [6, с. 518]. За такого розуміння передбачених випадків можна зробити висновок, що у невідкладному порядку допускається проводити усі негласні слідчі (розшукові) дії, що відповідає потребам практики у виявленні та розкритті тяжких та особливо тяжких злочинів.

Ознайомлення із змістом конкретних норм, що регулюють порядок проведення негласних слідчих (розшукових) дій спонукає до певних сумнівів. Про можливість розпочати слідчу дію до постановлення ухвали слідчого судді йдеться у ч. 4 ст. 268 установами місцезнаходження радіоелектронного засобу та у ч. 3 ст. 269 спостереження за особою, річчю або місцем. Чи можна починати проводити інші слідчі дії, якщо про це не вказано у конкретній статті КПК? Якщо положення ст. 250 КПК є загальними для усіх негласних слідчих (розшукових) дій, ч. 4 ст. 268 та ч. 3 ст. 269 доцільно вилучити, щоб уникнути неоднозначних тлумачень про можливість проведення усіх таких дій до постановлення ухвали слідчого судді.

Деякі науковці пропонують розглядати приводи та підстави для проведення негласних слідчих (розшукових) дій. При цьому проводиться паралель між негласними слідчими (розшуковими) діями та оперативно-розшуковими заходами. Під приводами вони розуміють передбачені законом або нормативними актами фактичні відомості, які надійшли від джерел (гласних або негласних), оформлені документально та містять відомості про підставу для проведення негласних слідчих (розшукових) дій [7, с. 8]. На нашу думку, автори допускають змішування приводів та підстав, які на достатньому рівні розроблені науковцями в галузі кримінального процесу щодо стадії порушення кримінальної справи. Під приводами для прийняття рішення про порушення справи розуміють

▪ Визначення та система негласних слідчих (розшукових) дій / Є. Д. Лук'янчиков, Б. Є. Лук'янчиков // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2014. – № 1(9) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2014/n1/14lydsrd.pdf>.

передбачене законом джерело інформації, з якого уповноважені органи дізнаються про вчинений злочин або такий, що вчиняється чи готується; іншими словами – це джерело відомостей про злочин. Підставою для порушення справи розглядають достатні дані, які вказують на наявність ознак злочину [8, с. 183-190].

В ст. 6 Закону України «Про ОРД» також мова іде про підстави для проведення оперативно-розшукової діяльності, а не застосування окремого оперативно-розшукового заходу. Тобто і в кримінальному процесі і в оперативно-розшуковій діяльності приводи і підстави розглядаються щодо початку відповідної діяльності, а не проведення окремих слідчих (розшукових) дій або оперативно-розшукових заходів. Для проведення негласних слідчих (розшукових) дій потрібні дійсно відповідні підстави, під якими слід розуміти фактичні дані, що вказують на необхідність застосування саме даної, а не будь-якої іншої слідчої дії для вирішення конкретного завдання кримінального провадження. Ці дані мають свідчити про те, що проведенням інших слідчих дій, зокрема гласних, виконати завдання кримінального провадження (отримати відомості про злочин та особу, яка його вчинила) неможливо (ч. 2 ст. 246 КПК). Неможливість отримання інформації про обставини конкретного злочину, про що зазначається у даній статті КПК може розглядатися, як привід для проведення негласної слідчої дії.

Розглянувши сутність негласних слідчих (розшукових) дій необхідно звернути увагу на їх систематизацію. Відомості про даний інститут слідчих (розшукових) дій містяться в главі 21 КПК України. Вона складається з трьох підрозділів. У першому викладені загальні положення про негласні слідчі (розшукові) дії. У загальному вигляді законодавець визначає випадки і умови, за яких можуть проводитися негласні слідчі (розшукові)

▪ Визначення та система негласних слідчих (розшукових) дій / Є. Д. Лук'янчиков, Б. Є. Лук'янчиков // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2014. – № 1(9) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2014/n1/14lydsrd.pdf>.

дії: а) відомості про злочин і особу, яка його вчинила, неможливо отримати в інший спосіб; б) злочин відноситься до категорії тяжких або особливо тяжких; в) проводяться виключно у кримінальному провадженні; г) проводяться на підставі ухвали слідчого судді, за винятком: а) контроль за вчиненням злочину виключно за рішенням прокурора (ч. 4 ст. 246 КПК); б) виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації, здійснюється на підставі постанови слідчого, погодженої з керівником органу досудового розслідування або постанови прокурора (ч. 2 ст. 272 КПК).

Другий підрозділ глави має назву «Втручання у приватне спілкування». Аналіз норм цього розділу показує, що одна їх частина присвячена загальним положенням проведення негласних слідчих (розшукових) дій, а тому їх доцільніше було б розмістити у першому підрозділі. Це стосується загальних положень про втручання у приватне спілкування, збереження отриманої інформації в процесі проведення негласних слідчих (розшукових) дій, дослідження інформації, отриманої під час застосування технічних засобів.

Назва даного підрозділу не повною мірою розкриває логіку даної глави, що присвячена негласним слідчим (розшуковим) діям. Під втручанням у приватне спілкування розглядають доступ до змісту спілкування за умов, якщо учасники спілкування мають достатні підстави вважати, що спілкування є приватним (ч. 4 ст. 258 КПК). Невтручання у приватне спілкування слід розглядати як реалізацію таких основоположних засад як: невторгання у приватне життя (ст. 15 КПК); таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції (ст. 31 Конституції України); невторгання в особисте і сімейне життя (ст. 32 Конституції України).

▪ Визначення та система негласних слідчих (розшукових) дій / Є. Д. Лук'янчиков, Б. Є. Лук'янчиков // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2014. – № 1(9) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2014/n1/14lydsrd.pdf>.

Втручання у приватне спілкування полягає в отриманні доступу до інформації, що передається у будь-якій формі від однієї особи до іншої безпосередньо або за допомогою засобів зв'язку будь-якого типу, без відома цих осіб. Фізичними умовами, що можуть забезпечувати захист від втручання у приватне спілкування є обрані особами місце та час його здійснення, форма спілкування (вербальна, конклюдентна, письмова, графічна), форма обміну інформацією (безпосередня або опосередкована (листами, бандеролями, посылками, поштовими контейнерами, переказами, телеграмами, іншими матеріальними носіями передання інформації між особами)), технічні засоби провідного та безпроводного зв'язку та засоби писемності, створення графічних зображень, кодування інформації та її збереження тощо [5, с. 9-10].

Законодавець визначає різновиди втручання у приватне спілкування, до яких відносить такі негласні слідчі (розшукові) дії як: 1) аудіо-, відеоконтроль особи; 2) арешт, огляд і виїмка кореспонденції; 3) зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж; 4) зняття інформації з електронних інформаційних систем (ч. 4 ст. 258 КПК).

У цьому зв'язку постає питання про можливість втручання у приватне спілкування під час проведення інших негласних слідчих (розшукових) дій. Важко уявити якусь із негласних слідчих (розшукових) дій, щоб вона повністю виключала можливість втручанням у приватне спілкування. Для прикладу візьмемо першу за порядком негласну слідчу (розшукову) дію, що віднесена до інших – обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи (ст. 267 КПК). Під час обстеження житла чи іншого володіння особи слідчий або інші особи за його дорученням ознайомлюються з обстановкою таких приміщень, документів, предметів тощо. Чи можливо вважати такі дії невтручанням у приватне спілкування?

▪ Визначення та система негласних слідчих (розшукових) дій / Є. Д. Лук'янчиков, Б. Є. Лук'янчиков // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2014. – № 1(9) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2014/n1/14lydsrd.pdf>.

Відповідь є очевидною. За певних умов будь-яка слідча (розшукова) дія може бути пов'язана із втручанням у приватне спілкування особи, оскільки це необхідно для отримання інформації для встановлення обставин кримінального правопорушення засобами і у спосіб, що визначені чинним КПК. У зв'язку із цим важко назвати підстави для виділення цих двох груп негласних слідчих (розшукових) дій, а спроби науковців обґрунтувати такий розподіл законодавцем виглядають недостатньо переконливими. Вони зазначають, що до першого блоку відносяться дії, спрямовані головним чином на пошук та отримання з різних джерел відомостей інформаційного призначення, які передбачені КПК України § 2 «Втручання у приватне спілкування». До другого блоку відносяться дії, які згідно з § 3 «Інші види негласних слідчих (розшукових) дій» указанного вище закону спрямовані переважно на виявлення і фіксацію фактичних даних про конкретні злочинні дії, що вчиняються окремими особами та групами, для розслідування злочинів, а також на встановлення й затримання злочинців, що переховуються [7, с. 41].

На жаль автори не показують, що слід розуміти під відомостями інформаційного призначення. В науковій літературі відомості ототожнюють з фактичними даними та інформацією і розглядають як окремі куски події кримінального правопорушення, які звикли називати фактами [9, с. 21-22]. Вперше на інформаційний характер джерел, які використовуються для збирання та дослідження доказів, звернув увагу В. Д. Арсеньєв [10]. Визначити, які слідчі дії першого блоку не можуть використовуватися для виявлення та фіксації фактичних даних про конкретні злочинні дії, що вчиняються окремими особами та групами, для розслідування злочинів, а також на встановлення й затримання злочинців, що переховуються неможливо. Усі слідчі дії проводяться для отримання

▪ Визначення та система негласних слідчих (розшукових) дій / Є. Д. Лук'янчиков, Б. Є. Лук'янчиков // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2014. – № 1(9) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2014/n1/14lydsrd.pdf>.

відомостей про злочин та особу, що його вчинила. Вважаємо за доцільне главу 21 поділити не на три, а на два підрозділи. У першому викласти загальні положення, у тому числі і ті, що сьогодні зустрічаються в інших підрозділах. Другий підрозділ має містити відомості про конкретні негласні слідчі дії, що сприятиме однозначності їх розуміння в теорії і практиці.

Відсутність визначеного переліку негласних слідчих (розшукових) дій в КПК призводить до того, що серед науковців не сформовано єдиного погляду щодо віднесення передбачених в цій главі процесуальних дій і загальних положень до слідчих (розшукових) дій.

Коли мова іде про негласні слідчі (розшукові) дії, що включені до підрозділу «втручання у приватне спілкування» усі автори одностайно називають такі слідчі дії: аудіо-, відеоконтроль особи (ст. 260 КПК); накладення арешту на кореспонденцію (ст. 261 КПК); огляд і виїмка кореспонденції (ст. 262 КПК); зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж (ст. 263 КПК); зняття інформації з електронних інформаційних систем (ст. 264 КПК).

Дещо інакше вирішується питання щодо віднесення тих або інших процесуальних дій до інших видів негласних слідчих (розшукових) дій, а деякі автори не виявляють послідовності у їх визначенні. Так, автори курсу лекцій з загальної частини кримінального процесу до інших видів негласних слідчих (розшукових) дій відносять: обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи (ст. 267); установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу (ст. 268); спостереження за особою, річчю або місцем (ст. 269); аудіо-, відеоконтроль місця (ст. 270); контроль за вчиненням злочину (ст. 271); виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності

▪ Визначення та система негласних слідчих (розшукових) дій / Є. Д. Лук'янчиков, Б. Є. Лук'янчиков // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2014. – № 1(9) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2014/n1/14lydsrd.pdf>.

організованої групи чи злочинної організації (ст. 272); негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження (ст. 274) [11, с. 26-27]. В той же час при викладенні матеріалу про негласні слідчі (розшукові) дії в загальній частині курсу автори відносять до них тільки: обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи (ст. 267 КПК); спостереження за особою, річчю або місцем (ст. 268 КПК); контроль за вчиненням злочину (ст. 271 КПК) [12, с. 169].

Подібне спостерігається і у авторів науково-практичного коментаря до КПК України. Так, у коментарі до ст. 246 загальні положення про негласні слідчі (розшукові) дії, до негласних слідчих (розшукових) дій відносять лише ті, що містяться в її ч. 2. Тобто, до слідчих дій не відносять установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу. В той же час у коментарі до ст. 268 зазначається, що її частина перша надає можливість проведення негласної слідчої (розшукової) дії спрямованої на установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу (мобільного терміналу систем зв'язку та інших радіо випромінювальних пристроїв, активованих у мережах операторів рухомого (мобільного) зв'язку, тобто мобільного телефону [13, с. 533-535; 588-589]. Установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу не відносять до слідчих дій і інші автори [14, с. 98]. В той же час, В. Ю. Шепітько відносить до негласних слідчих (розшукових) дій використання конфіденційного співробітництва [15, с. 186-191]. Інші автори кажуть, що стаття про використання конфіденційного співробітництва містить унормування загальних умов використання конфіденційного співробітництва під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Порядок та тактика встановлення конфіденційного співробітництва визначаються

▪ Визначення та система негласних слідчих (розшукових) дій / Є. Д. Лук'янчиков, Б. Є. Лук'янчиков // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2014. – № 1(9) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2014/n1/14lydsrd.pdf>.

законодавством України в сфері оперативно-розшукової та контррозвідувальної діяльності [13, с. 601].

Подібне ставлення науковців до даного способу отримання інформації виходить із положень ст. 246 КПК України, де наводиться перелік процесуальних засобів отримання інформації, що відносяться до негласних слідчих (розшукових) дій і до нього не включаються установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу та використання конфіденційного співробітництва.

З іншого боку установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу є інструментом пізнавальної діяльності з розслідування. Воно характеризується ознаками, що притаманні негласним слідчим (розшуковим) діям: проводиться на підставі ухвали слідчого судді; метою його проведення є встановлення обставин, які мають значення для кримінального провадження. В частині першій даної статті безпосередньо наголошується, що установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу є негласною слідчою (розшуковою) дією.

Проведення цієї дії дозволяє вирішити розшукове завдання із встановлення факту знаходження у певному місці та часі конкретної особи, якій належить та (або) знаходиться у користуванні радіоелектронний засіб та інший радіо випромінювальний пристрій, активований у мережі оператора рухомого (мобільного) зв'язку. Вирішенню цього завдання сприяють положення ч. 3 ст. 34, п. 7 ч. 2 та ч. 4 ст. 39 Закону України «Про телекомунікації», відповідно до якого оператори телекомунікацій зобов'язані зберігати записи про надані телекомунікаційні послуги протягом строку позовної давності, визначеного законом, та надавати інформацію про надані телекомунікаційні послуги в порядку, встановленому законом [16].

▪ Визначення та система негласних слідчих (розшукових) дій / Є. Д. Лук'янчиков, Б. Є. Лук'янчиков // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2014. – № 1(9) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2014/n1/14lydsrd.pdf>.

Висновки. На завершення слід зазначити, що подальша систематизація негласних слідчих (розшукових) дій за науково обґрунтованими підставами буде сприяти одностайному їх розумінню і застосуванню в практиці розслідування тяжких та особливо тяжких злочинів, що вчиняються з використанням замаскованих і прихованих способів, у тому числі й організованими злочинними групами та організаціями.

Список використаних джерел

1. Быховский И. Е. Об актуальных вопросах совершенствования процессуальной регламентации следственных действий / И. Е. Быховский // Актуальные проблемы совершенствования производства следственных действий. – Ташкент, 1982. – С. 3–11.
2. Дубинский А. Я. Производство предварительного расследования органами внутренних дел. – К. : НИиРИО КВШ МВД СССР, 1987. – 84 с.
3. Советский уголовный процесс. – К., 1983. – 440 с.
4. Кримінальний процес : підручник / Ю. М. Грошевий, В. Я. Тацій, А. Р. Туманянц та ін.. ; за ред. В. Я. Тація, Ю. М. Грошевого, О. В. Капліної, О. Г. Шило. – Х. : Право, 2013. – 824 с.
5. Негласні слідчі (розшукові) дії та використання результатів оперативно-розшукової діяльності у кримінальному провадженні : [навчально-практичний посібник] / С. С. Кудінов, Р. М. Шехавцов, О. М. Дроздов, С. О. Гриненко. – Х. : «Оберіг», 2013.
6. Кримінальний процесуальний кодекс України : Науково-практичний коментар / Відп. ред. : С. В. Ківалов, С. М. Міщенко, В. Ю. Захарченко. – Х. : Одіссей, 2013. – 1104 с.

▪ Визначення та система негласних слідчих (розшукових) дій / Є. Д. Лук'янчиков, Б. Є. Лук'янчиков // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2014. – № 1(9) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2014/n1/14lydsrd.pdf>.

7. Негласні слідчі (розшукові) дії [Текст] : курс лекцій / [Никифорчук Д. Й., Ніколаюк С. І., Поливода В. В. та ін.] ; за заг. ред. Д. Й. Никифорчука. – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2012. – 124 с.
8. Кримінальний процес України : [підручник] / за ред. Ю. М. Грошевого та О. В. Капліної. – Харків : Право, 2010. – 608 с.
9. Ильченко Ю. И. О процессе формирования внутреннего убеждения следователя / Ю. И. Ильченко // Проблемы совершенствования тактики и методики расследования преступлений. – Иркутск, 1980. – С. 21–22.
10. Арсеньев В. Д. Вопросы общей теории судебных доказательств в советском уголовном процессе / Арсеньев В. Д. – М. : Юрид. лит., 1964. – 179 с.
11. Курс лекцій з кримінального процесу за новим Кримінальним процесуальним кодексом України (Особлива частина) [Текст] / [Хабло О. Ю., Степанов О. С., Климчук М. П. та ін.]. – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2012. – 200 с.
12. Курс лекцій з кримінального процесу за новим Кримінальним процесуальним кодексом України (Загальна частина) [Текст] / [Рожнова В. В., Савицький Д. О., Конюшенко Я. Ю. та ін.]. – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2012. – 280 с.
13. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / За загальною редакцією професорів В. Г. Гончаренка, В. Т. Нора, М. Є. Шумила. – К. : Юстініан, 2012. – 1224 с.
14. Оперативно-розшукова діяльність та негласні слідчі (розшукові) дії у схемах [Текст] : посіб / [Никифорчук Д. Й., Зима Л. М., Тарасенко О. С. та ін.]. – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2012. – 156 с.

▪ Визначення та система негласних слідчих (розшукових) дій / Є. Д. Лук'янчиков, Б. Є. Лук'янчиков // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2014. – № 1(9) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2014/n1/14lydsrd.pdf>.

15. Шепітько В. Ю. Криміналістика і кримінальний процес: система залежностей та суперечностей / В. Ю. Шепітько // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. – 2013. - № 1(5). – С. 186-191.

16. Про телекомунікації : Закон України від 18 листопада 2003 року № 1280-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 12. – Ст. 155.

Лук'янчиков Є. Д., Лук'янчиков Б. Є.

Визначення та система негласних слідчих (розшукових) дій

Стаття присвячена аналізу наукових підходів до формування визначення слідчих (розшукових) дій та їх складової частини, що в новому КПК України набули назву негласних через особливий порядок підготовки та проведення. Досліджуються підстави їх систематизації та критерії класифікація відповідно до чинного КПК України.

Ключові слова: слідчі дії, слідчі (розшукові) дії, негласні слідчі (розшукові) дії, оперативно-розшукові заходи, підстави класифікації, систематизація.

Лукьянчиков Е. Д., Лукьянчиков Б. Е.

Понятие и система негласных следственных (розыскных) действий

Статья посвящена анализу научных подходов к формулированию определения следственных (розыскных) действий и их составной части, которая в новом УПК Украины получила название негласных, в связи с особым порядком их подготовки и проведения. Анализируются основания их систематизации и критерии классификация в соответствии с нормами действующего УПК Украины.

▪ *Визначення та система негласних слідчих (розшукових) дій / Є. Д. Лук'янчиков, Б. Є. Лук'янчиков // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2014. – № 1(9) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2014/n1/14lydsrd.pdf>.*

Ключевые слова: следственные действия, следственные (розыскные) действия, негласные следственные (розыскные) действия, оперативно-розыскные мероприятия, основания классификации, систематизация.

Lukianchykov Y. D., Lukianchykov B. Y.

Definition and system of the non-public investigation (search) activities

The article is devoted to the analyze of the scientific attitude to the definition of the investigation (search) activities and their elements named “non-public” in the new Criminal Procedural Code of Ukraine because of the particular procedure of their preparation and sequence. It is examined the grounds of their systematization and the requirements of their classification according to the Ukraine Criminal Procedural Code regulations in force.

Key words: investigation activities, investigation (search) activities, non-public investigation (search) activities, special investigation activities, grounds of the classification, systematization.

-
- Визначення та система негласних слідчих (розшукових) дій / Є. Д. Лук'янчиков, Б. Є. Лук'янчиков // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2014. – № 1(9) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2014/n1/14lydsrd.pdf>.